

2011-01-24

Socialkontoret
Dnr: 11SCN/2

Riktlinjer

för Serveringstillstånd¹, Folköl², Tobak och Receptfria läkemedel

---

¹ Med serveringstillstånd menas ett tillstånd för försäljning av alkoholdrycker till konsumenter där förtäring sker på stället.

² Med folköl menas öl med en alkoholhalt som överstiger 2,25 men inte 3,5 volymprocent.

Innehållsförteckning

✚ Riktlinjer för serveringstillstånd

Inledning	3
Lagstiftning och riktlinjer	3
Serveringstillstånd	4
Allmänt om vad som krävs för att beviljas serveringstillstånd	5
Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten	7
Stadigvarande serveringstillstånd till slutna sällskap	8
Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten	9
Tillfälliga serveringstillstånd till slutna sällskap	10
Serveringstillstånd för uteservering	12
Gemensamt serveringsutrymme	12
Cateringverksamhet	13
Provmakning vid mässor m.m	13
Kryddning av spritdrycker på serveringsstället	14
Rumsservering	15
Serveringstider för servering inomhus	15
Serveringstider för uteserveringar	16
Kunskapsprov	16
Ansvarsfull alkoholservering	17
Ingripanden mot tillståndshavare	19
Överklagande	20
Tillsynsverksamhet enligt alkohollagen	20
Tillsynsavgifter samt ansökningsavgifter	22

✚ Riktlinjer för försäljning/servering av folköl

Riktlinjer för försäljning/servering av folköl	23
--	----

✚ Riktlinjer för försäljning av tobak

Riktlinjer för försäljning av tobak	25
-------------------------------------	----

✚ Riktlinjer för försäljning av receptfria läkemedel

Riktlinjer för försäljning av receptfria läkemedel	26
--	----

✚ Riktlinjer för serveringstillstånd

✚ Inledning

Grunden för bedömning av serveringstillstånd utgörs av Alkohollagen (2010:1622) samt av kommentarer till alkohollagen sammanställda av Folkhälsoinstitutet i publikationen ”Handbok Alkohollagen”.

En kommun har att, inom alkohollagens ram, utforma riktlinjer för serveringstillstånd.

Riktlinjerna preciserar de allmänna kriterierna som man avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering anses uppfylla alkohollagens krav samt om serveringen kan befaras orsaka alkoholpolitiska olägenheter. Riktlinjerna fungerar som en vägledning för bedömningar i tillståndsärenden, men är också viktiga då de kan fungera informativt åt den som bedriver eller tänker bedriva serveringsverksamhet i kommunen.

Syftet med policyn och riktlinjerna är att begränsa den skadliga konsumtionen av alkohol och att motverka alkoholskador samt komplettera och anpassa alkohollagens bedömningsgrunder.

Riktlinjer kan även bidra till en rättssäker och effektiv handläggning av tillståndsärenden.

✚ Lagstiftning och riktlinjer

I alkohollagen (2010:1622) anges de grundläggande bestämmelserna för att serveringstillstånd skall ges. Alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en skyddslagstiftning. Servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker mot ersättning får endast ske om serveringstillstånd meddelats. Alkohollagens regler gäller alla som säljer eller serverar alkoholhaltiga drycker. Vidare säger lagen att servering av alkoholdrycker bara får ske i den omfattningen och i sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår. Åldersgräns finns också som ett särskilt skydd för ungdomar.

Serveringstillstånd krävs dock inte om serveringen:

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Samtliga ovanstående tre villkor skall vara uppfyllda samtidigt för att servering skall kunna få ske utan tillstånd.

Kommunen ansvarar för både handläggning av ansökning av tillstånd och tillsyn över gällande tillstånd. Socialkontoret – socialnämnden, gör en egen bedömning i varje enskilt ärende och måste motivera varje beslut utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Utgångspunkten är att det är kommunen och inte marknaden som ska avgöra behovet av alkoholservering. Den alkoholpolitiska hänsynen ska ha företräde framför de företagsekonomiska. Tillstånd ges utifrån kriterierna:

- Sökandes lämplighet (Alkohollagen 8 kap.12 §)
- Serveringsställets lämplighet (Alkohollagen 8 kap.15 §)
- Olägenheter ur alkoholpolitisk synpunkt (Alkohollagen 8 kap.17 §)

Kommunens uppgift är också att vägleda tillståndshavarna och att kontrollera att reglerna följs genom tillsyn.

Kommunen utövar också tillsyn över detaljhandel och servering av folköl³.

Den som bedriver försäljning eller servering av folköl skall anmäla verksamheten hos den kommun där försäljningen/serveringen sker.

Anmälan skall göras senast när verksamheten påbörjas. Den som bedriver verksamheten skall utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen/serveringen.

För egenkontrollen skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

Serveringstillstånd

För servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker⁴ krävs tillstånd – serveringstillstånd – av den kommun där serveringsstället är beläget.

Serveringstillstånd som avser servering i inrikes trafik på fartyg, luftfartyg eller järnvägståg – trafikservering – meddelas av den kommun där det företag som vill bedriva serveringen har sitt säte.

Har företaget inte säte inom landet meddelas tillstånd av Stockholms Kommun.

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten, eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillstånd kan avse servering året runt, årligen under viss tidsperiod eller vid ett enstaka tillfälle.

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

I alkohollagen (2010:1622) anges de grundläggande bestämmelserna för beviljande av serveringstillstånd. Utifrån dessa bestämmelser gäller följande riktlinjer för tillståndsgivningen i Värmdö Kommun.

Riktlinjerna skall fungera som vägledning för bedömningar i tillståndsärenden och samtidigt ge sökanden av serveringstillstånd information bland annat om handläggningstider och om vilken typ av överväganden gällande olägenheter som kan utgöra skäl för att vägra tillstånd, trots att kraven i övrigt är uppfyllda.

Värmdö Kommun verkar för att krögare, serveringspersonal och vakter erbjuds utbildning i ansvarsfull alkoholhantering. Ambitionen är att utbildning erbjuds minst en gång per år.

³ Med folköl menas alkoholdrycker vars alkoholhalt överstiger 2,25 men inte 3,5 volymprocent.

⁴ Med andra jästa alkoholdrycker avses olika former av fruktviner, mjöd (honungsvin), cider m.m.

Allmänt om vad som krävs för att beviljas serveringstillstånd

Serveringstillstånd får meddelas endast den som visar att denne med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva serveringsverksamhet. Sökanden skall ha en god personlig och ekonomisk skötsamhet, vara laglydig och kunnat/kunna uppfylla sina skyldigheter mot det allmänna.

Alkohollagen är en social skyddslagstiftning och ställer höga krav på sökandens lämplighet och på serveringsstället (Alkohollagen 8 kap. 12, 15, 16 § §).

Kommunens uppgift i ett ansökningsärende är att utreda om kraven i alkohollagen uppfylls. Det är den sökande som har bevisbördan i ett ansökningsärende vilket innebär att det är den sökande som skall inkomma med alla de handlingar, blanketter, uppgifter och klargöranden som behövs för prövningen av ansökan.

En ansökan om serveringstillstånd kan avslås om den sökande inte inlämnar begärda uppgifter och handlingar.

De som ansöker serveringstillstånd skall vara personligt och ekonomiskt lämpliga för uppgiften (Alkohollagen 8 kap. 12 §).

För att vara personligt lämplig krävs att sökanden:

- Inte är straffad för något brott de senaste tre åren
- Har dokumenterad kunskap om alkohollagen
- Har fyllt 20 år

För att vara ekonomisk lämplig krävs att sökanden:

- Inte är restförd eller har andra ekonomiska anmärkningar
- Kan visa varifrån kapitalet till verksamheten kommer

Alla som ingår i sökandebolaget måste vara personligt och ekonomiskt lämpliga.

Om de sökande inte uppfyller dessa krav kan ansökan avslås.

Gällande serveringsstället skall det vara lämpligt ur brandsäkerhetssynpunkt.

Serveringsstället ska ha ett tillräckligt antal sittplatser och en överblickbar serveringsyta.

Serveringsstället ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen och tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat.

Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Såväl förrätter och huvudrätter som efterrätter ska kunna erbjudas.

Ett kök som utgörs av vanliga lägenhetsspisar eller mikrovågsugnar för uppvärmning av prefabricerade maträtter anses inte vara tillräckligt.

Efter klockan 23:00 är det tillräckligt om serveringsstället erbjuder ett enklare utbud, t.ex. kalla maträtter eller maträtter som värms i mikrovågsugn.

För servering till allmänheten under enstaka tidsperiod eller vid ett enstaka tillfälle, liksom för servering till slutet sällskap, är det tillräckligt att det tillhandahålls någon form av tillredd mat. I dessa fall kan även lägenhetsspisar och/eller mikrovågsugnar för uppvärmning av prefabricerad mat anses vara tillräckligt.

Kunskap i alkohollagen bekräftas genom att den sökande hos kommunen avlägger ett prov framtaget av Folkhälsoinstitutet (Alkohollagen 8 kap. 12 §).

Även om den sökande och serveringsstället uppfyller lagens krav kan en ansökan om serveringstillstånd avslås om den planerade serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Vidare kan en ansökan avslås redan om det finns misstanke om t.ex. ekonomiska oegentligheter eller brottslig verksamhet.

Det finns således ingen generell ”rätt” att få serveringstillstånd.

För den som erhållit serveringstillstånd så kvarstår kravet på lämplighet. I annat fall kan serveringstillståndet komma att återkallas.

Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om alkoholserving utövas av kommunen och polismyndigheten.

Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Även om kraven enligt Alkohollagen 8 kap. 12 § (personlig lämplighet, kunskaper) är uppfyllda, får tillstånd ändå vägras enligt 17 § om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Sökanden skall **inte** beviljas tillstånd om, t ex:

- Polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning. Polismyndighetens yttrande skall väga tungt vid bedömningen.
- Miljökontoret avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts eller riskerar att utsättas för störningar eller annan olägenhet t ex lukt eller buller från serveringsstället. Miljökontorets yttrande skall ges stor tyngd vid bedömningen.
- Andra remissinstanser såsom skattemyndigheten, polismyndigheten eller andra förvaltningar avstyrker ansökan med hänvisning till att sökanden inte kan anses uppfylla alkohollagens krav på lämplighet att utöva verksamheten.
- Kommunen i övrigt äger kännedom om missförhållanden på serveringsstället eller i sökandens lämplighet.
- Då överretablering råder i området – att antalet serveringsställen i ett område har ökat eller riskerar att öka till sådan omfattning att sociala olägenheter bedöms kunna uppstå.
- Området har en sådan social karaktär, eller serveringsstället i övrigt kan anses ha en ur alkoholpolitisk synpunkt olämplig lokalisering eller inriktning t ex om verksamheten ligger i anslutning till skolor, fritids- eller förskoleverksamhet.
- Serveringen sker i samband med idrottsevenemang, sportaktiviteter eller nöjesevenemang som främst riktar sig till barn och ungdomar.
- Serveringsstället är eller drivs av en förening/klubb med t.ex. uttalad rasistisk/drogliberal/sexistisk framtoning eller som på något sätt ställer sig utanför samhällets lagar och normer.

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten kan medges om:

- Sökanden uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. (Alkohollagen 8 kap. 12 §).
- Personer med betydande inflytande och som är aktiva i serveringsrörelsen har godkänt kunskapsprov i alkohollagstiftningen. (Alkohollagen 8 kap. 12 §).
- Risk för olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa inte föreligger. (Alkohollagen 8 kap. 17 §).
- Serveringsstället, som ansökan avser, är färdigbyggt/ombyggt i enlighet med vad som anges i ansökan och överensstämmer med bygglovshandlingarna.
- Lokalerna är godkända för sitt ändamål av bygg- och miljöförvaltningen samt räddningstjänsten. (Alkohollagen 8 kap. 15, 16 § §).
- Serveringsstället har ett eget kök samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. (Alkohollagen 8 kap. 15 §).

Avsteg från kravet på restaurangkök får göras för minibarer på hotellrum för hotell med serveringstillstånd samt för foajé till teater och konsertsal i samband med pausservering.

Krav på restaurangkök/matsservering gäller inte vid provsmakning.

Restauranger, som enbart erbjuder gästerna traditionell gatuköksmat eller pizzor, uppfyller inte kraven enligt alkohollagen. (Alkohollagen 8 kap. 15 §)

- Lokalerna har god standard, är klart överblickbara och har ett tillräckligt antal sittplatser. Lokalen bör också vara handikappanpassad och kunna hantera kravet på rökfria miljöer.
- Bokföring uppfyller alkohollagens krav (Alkohollagen 9 kap. 14 §)
- Det finns någon serveringsansvarig på serveringsstället, som uppfyller alkohollagens krav för en sådan befattning. Serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper. (Alkohollagen 8 kap. 18 §).
- Sökande skall ha beviljats markupplåtelse/dispositions rätt till lokalen och eventuell uteservering och hyresvärden/fastighetsägaren/markägaren har ingen invändning gällande ansökan.
- Köks- och serveringspersonal skall vara anställd⁵ av tillståndshavaren. Denne ansvarar för de anställdas lämplighet och kunskap om gällande bestämmelser i alkohollagen. (Alkohollagen 8 kap. 18 §).
- Polismyndigheten, Bygg- och miljökontoret och övriga berörda instanser inte har någon motiverad invändning.

Handläggningstiden för prövningen av ett permanent serveringstillstånd är i allmänhet upp till 3 månader efter det att ansökan är komplett. Enligt alkoholförordningen ska beslut fattas inom 4 månader.

⁵ Av alkohollagen 8 kap. 18 § framgår att endast den som är anställd eller inhyrd av bemanningsföretag får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller för uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet.

För att motverka olägenheter kan kommunen, i samband med ansökan, ålägga sökanden att vidta åtgärder gällande t.ex. vakter, serveringstider, bordsservering, avgränsningar, anställd personal, kunskapsprov m.m.

Stadigvarande serveringstillstånd till slutna sällskap⁶ kan medges om:

- Sökanden uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet.
- Serveringsstället erbjuder lagad eller tillredd mat.
- Miljökontoret tillstyrker ansökan efter en bedömning av om närboende utsätts eller riskerar att utsättas för bullerstörningar eller annan olägenhet från serveringsstället och lokalen är godkänd/registrerad.
- Räddningstjänsten godkännt lokalen ur brandsäkerhetssynpunkt.
- Det finns någon serveringsansvarig på serveringsstället, som uppfyller alkohollagens krav för en sådan befattning. Serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper. (Alkohollagen 8 kap. 18 §).
- Ingen av remissinstanserna avstyrker ansökan med hänvisning till sökandens personliga och/eller ekonomiska skötsamhet.
- Bokföring uppfyller alkohollagens krav (Alkohollagen 9 kap. 14 §).
- Sökande skall ha beviljats markupplåtelse/dispositions rätt till lokalen och eventuell uteservering och hyresvärden/fastighetsägaren/markägaren har ingen invändning gällande ansökan.
- Risk för olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa inte föreligger. (Alkohollagen 8 kap. 17 §).
- Sökande har godkänt kunskapsprov i alkohollagen. (Alkohollagen 8 kap. 12 §).
- Polismyndigheten, Bygg- och miljökontoret och övriga berörda instanser inte har någon motiverad invändning.

För att motverka olägenheter kan kommunen, i samband med ansökan, ålägga sökanden att vidta åtgärder gällande t.ex. vakter, serveringstider, bordsservering, avgränsningar, anställd personal, kunskapsprov m.m.

Handläggningstiden för prövningen av ett permanent serveringstillstånd är i allmänhet 2-3 månader efter det att ansökan är komplett.

⁶ Ett slutet sällskap är en begränsad, och i förväg känd, krets av personer som har någon form av gemensamt intresse. Det är inte fråga om ett slutet sällskap om till exempel medlemskap kan lösas i entrén till den aktuella tillställningen.

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten

Festivaler, evenemang och liknande

Ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten bör lämnas/skickas till socialförvaltningen senast en månad före evenemanget.

Tillfälliga tillstånd kan avse enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod. Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet.

Ansökan om tillfälliga tillstånd medges högst 6 gånger per år, lokal och sökande. En ansökan får omfatta högst två serveringstillfällen.

Tillstånd bör i första hand ges till lokalt verkande krögare. Om serveringen inte sköts kan detta påverka ordinarie tillstånd.

För att medges tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten gäller/krävs följande enligt Värmdö Kommuns riktlinjer samt alkohollagen:

- Sökande skall uppfylla alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet.
- Sökande skall ha beviljats markupplåtelse/dispositionsrätt till lokalen och eventuell uteservering och hyresvärden/fastighetsägaren/markägaren har ingen invändning gällande ansökan.
- Polismyndighetens tillstånd, om uteservering skall bedrivas på offentlig plats.
- Miljökontorets krav på livsmedelshantering skall vara uppfyllda.
- Serveringen skall bedrivas i en tydligt avgränsad serveringsyta med tillräckligt antal sittplatser för gäster.
- Lagad eller på annat sätt tillredd mat skall kunna tillhandahållas under hela serveringstiden.
- Servering av spritdrycker bör inte medges.
- Servering av alkoholdrycker bör avslutas senast 24.00. (normaltid enligt Alkohollagen 8 kap. 19 § är 11:00 – 01:00).
- Räddningstjänstens krav på brandsäkerhet skall vara uppfyllda. Antalet närvarande personer skall inte innebära risk ur brandsäkerhetssynpunkt.
- Betyggande tillsyn över serveringen skall garanteras.
- Bokföringen skall vara förenlig med de krav som ställs i Alkohollagen 9 kap. 14 §.
- Serveringspersonalen skall vara anställd/inhyrd av tillståndshavaren. Denne ansvarar för de anställdas lämplighet och kunskap om gällande bestämmelser i alkohollagen.
- Polismyndigheten, Bygg- och miljökontoret och övriga berörda instanser inte har någon motiverad invändning.
- Sökande skall ha dokumenterad kunskap i alkohollagen i form av ett godkänt kunskapsprov framtaget av Folkhälsoinstitutet (Alkohollagen 8 kap. 12 §).

För att motverka olägenheter kan kommunen, i samband med ansökan, ålägga sökanden att vidta åtgärder gällande t.ex. vakter, serveringstider, bordsservering, avgränsningar, anställd personal, kunskapsprov m.m.

Handläggningstid: 4 - 6 veckor efter komplett ansökan.

Idrottsevenemang och nöjesanläggningar

Servering av alkoholdrycker får endast ske inom ett från idrottsarenan eller nöjesanläggningen väl avgränsat område där restaurangliknande förhållanden råder.

Serveringstillstånd ges inte vid idrottsevenemang eller nöjesanläggningar som huvudsakligen riktar sig till barn och ungdom.

För nöjes- och idrottsevenemang gäller i övrigt samma regler som ovan för tillfällig servering till allmänheten.

Tillfälliga serveringstillstånd till slutna sällskap

Ansökan behöver lämnas in minst 12 arbetsdagar innan tillställningen skall äga rum.

Ett slutet sällskap är en begränsad, och i förväg känd, krets av personer som har någon form av gemensamt intresse. Det är inte fråga om ett slutet sällskap om till exempel medlemskap kan lösas i entrén till den aktuella tillställningen.

Samma sökande får ansöka om tillfälligt tillstånd högst 6 gånger per år i samma lokal. En ansökan får omfatta högst två serveringstillfällen.

Tillfälliga tillstånd till slutna sällskap kan medges dels vid enstaka tillfällen och dels under en viss tidsperiod. Som slutet sällskap anses en begränsad krets av personer som har ett gemensamt intresse. Det kan vara en förening, klubb, företag el. dyl. Vid varje serveringstillfälle skall man ange vilken form/typ av slutet sällskap som avses samt antalet personer. Gruppen får ej bildas på stället. Medlemskretsen skall vara känd före det aktuella arrangemanget. Om medlemskap kan lösas i entrén är det inte fråga om ett slutet sällskap.

Vid tillfällig servering till slutna sällskap ställs det något lägre krav på kök. Lagad eller på annat sätt tillredd mat skall dock alltid kunna tillhandahållas och lokalen uppfylla räddningstjänstens krav på brandsäkerhet.

Serveringstillstånd krävs dock inte om serveringen:

1. avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
2. sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
3. äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Samtliga ovanstående tre villkor skall vara uppfyllda samtidigt för att servering skall kunna få ske utan tillstånd.

Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap medges om:

- Det slutna sällskapet är en begränsad krets av personer som har ett gemensamt intresse i en förening eller annat sammanhang utöver tillställningen som ansökan avser.
- Sökanden är lämplig såväl personligt som ekonomiskt i enlighet med Alkohollagen 8 kap. 12 §.
- Föreningen eller sammankomsten har tillfredsställande organisation, namn, stadgar samt en verksamhet som kan bedömas som bestående.
- Deltagarförteckning kan visas på begäran.
- Det finns dispositionsrätt till lokalen.
- Lokalen inte är öppen för nya gäster under pågående tillställning.
- Lagad eller på annat sätt tillredd mat kan tillhandahållas i enlighet med miljökontorets anvisningar.
- Serveringen i första hand sker under normaltid 11.00 – 01.00, i undantagsfall senast till klockan 03.00.
- Priset på alkoholdrycker efter skäligt påslag, inte sätts lägre än inköpspriset.
- Polismyndigheten, Bygg- och miljökontoret och övriga berörda instanser inte har någon motiverad invändning.

Tillfälliga serveringstillstånd till slutna sällskap bör inte ges om:

- Remissinstanserna avstyrker ansökan med hänvisning till sökandens personliga och/eller ekonomiska skötsamhet.
- Remissinstanserna avstyrker ansökan med hänvisning till lokalens beskaffenhet t ex olämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt, livsmedelshantering eller risk för störningar.
- Kommunen äger sådan kunskap om sökandens person eller tidigare hantering av tillfälligt tillstånd att servera alkoholdrycker i slutet sällskap, att denne inte bör medges tillfälligt tillstånd.
- Ansökan inkommit till socialkontoret senare än 12 arbetsdagar innan tillställningen skall äga rum.

För att motverka olägenheter kan kommunen, i samband med ansökan, ålägga sökanden att vidta åtgärder gällande t.ex. vakter, serveringstider, bordsservering, avgränsningar, anställd personal, kunskapsprov m.m.

Handläggningstid: cirka 12 arbetsdagar.

Serveringstillstånd för uteservering medges om:

- Uteserveringen bedrivs i en tydligt avgränsad serveringsyta. Serveringsstället skall ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för gäster.
- Uteserveringen är en del av och ligger i direkt anslutning till befintlig restaurang. Restaurangen skall från sina ordinarie lokaler kunna ha uppsikt över hela uteserveringen.
- Tillsynen över uteserveringen bedrivs av personer, som är anställda/inhyrda av tillståndshavaren. Denne ansvarar för att personalen har dokumenterad kunskap/utbildning om alkohollagen och kommunens riktlinjer för serveringstillstånd.
- Sökanden har beviljats tillstånd från polisen samt markupplåtelse – tillstånd till användande av offentlig plats eller dispositionsrätt till privat mark.
- Hyresvärden/fastighetsägaren/markägaren har ingen invändning gällande ansökan om att bedriva försäljning av alkoholdrycker på uteserveringen och över de ansökta serveringstiderna.
- Miljökontoret tillstyrkt ansökan med hänsyn till risken för störning av närboende.
- Miljökontorets krav på livsmedelshantering är uppfyllda. Lagad eller på annat sätt tillredd mat skall kunna tillhandahållas från serveringsställets kök under hela öppettiden.
- Polismyndighetens krav på att tillståndshavaren kan hålla ordning är uppfyllda. Vakter kan beordras för att olägenheter ej skall uppstå.

För att motverka olägenheter kan kommunen, i samband med ansökan, ålägga sökanden att vidta åtgärder gällande t.ex. vakter, serveringstider, bordsservering, avgränsningar, anställd personal, kunskapsprov m.m.

Gemensamt serveringsutrymme

Enligt Alkohollagen 8 kap. 14 § ska serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så sker ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för vad som i övrigt gäller enligt alkohollagen under den tid denne bedriver servering där.

Vid ordningsstörningar avseende ordning och nykterhet, där det inte går att fastställa någon ansvarig bland tillståndshavarna kan det gemensamma tillståndet – över det gemensamma serveringsutrymmet - komma att återkallas.

För att motverka olägenheter kan kommunen, i samband med ansökan, ålägga sökanden att vidta åtgärder gällande t.ex. vakter, serveringstider, bordsservering, avgränsningar, anställd personal, kunskapsprov m.m.

Cateringverksamhet

Enligt Alkohollagen 8 kap. 4 § och Statens folkhälsoinstituts föreskrifter kan den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen.

Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få ett stadigvarande serveringstillstånd.

Dock behöver företaget inte ha ett kök och tillagningsställe i varje kommun där det söker tillstånd.

Anmälan

Anmälan ska innehålla:

- Tillståndshavarens namn
- Organisationsnummer eller, i fråga om enskild firma, personnummer
- Adress
- Dag och tid för arrangemanget
- Antal personer i det slutna sällskapet
- Lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt

Varje serveringstillfälle ska anmälas till kommunen.

Vid stadigvarande serveringstillstånd ställs samma krav på den sökande som vid ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten.

Anmälan bör lämnas in till kommunen åtminstone en vecka innan aktuell tillställning.

Provsmaakning av alkoholdrycker vid mässor m.m.

Enligt alkohollagen 8 kap. 6 § är provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid arrangemang riktade till allmänheten tillåten under förutsättning att

1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakning ska äga rum, eller
2. de parthandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erjudas.

Tillståndshavare som avses i första stycket, punkt 1 ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen.

Den som tillverkar alkoholdrycker från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna.

Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning.

Tillstånd att anordna provsmakning kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Innan arrangemanget äger rum ska en anmälan ges in till kommunen.

Anmälan

Anmälan ska innehålla:

- Tillståndshavarens namn
- Organisationsnummer eller, i fråga om enskild firma, personnummer
- Uppgift om vilka alkoholdrycker som ska ingå i provsmakningen
- Serveringsställe
- Hur ordning och nykterhet ska säkerställas
- Hur betalning ska gå till
- Dag och tid för arrangemanget
- Information om lokalen ur brandsäkerhetssynpunkt

Vid provsmakning ställs inte krav på matservering. Värmdö Kommun anser dock att det bör finnas tillgång till enklare måltider, t.ex. pastasallader, smörgåsar och liknande.

Vid en ansökan om provsmakning ställs samma krav som för serveringstillstånd i övrigt gällande sökandens lämplighet och laglydnad.

Kryddning av spritdrycker på serveringsstället

Enligt alkohollagen 8 kap. 3 § kan den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker, efter anmälan till kommunen, krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

Verksamheten ska vara i liten skala. Avsikten är inte att öppna för egentillverkning av olika spritdrycker utan enbart att man på serveringsstället ska kunna krydda brännvin för servering i den egna verksamheten.

Det är inte tillåtet för en tillståndshavare att tillverka, omförpacka eller buteljera andra alkoholdrycker än den egna snapsen.

Servering av snaps som är kryddad är främst att se som tillbehör till julbord eller liknande arrangemang.

Den tillståndshavare som har för avsikt att krydda sin egen snaps för servering på serveringsstället ska anmäla detta till kommunen, som därmed får kännedom om verksamheten och kan utöva den kontroll som krävs.

Anmälan

Anmälan ska innehålla:

- Tillståndshavarens namn
- Organisationsnummer eller, i fråga om enskild firma, personnummer
- Serveringsställets namn
- Vilken spritdryck som ska användas
- Vilka kryddor som ska användas
- Vilken mängd spritdryck som årligen ska kryddas och serveras som snaps

Kryddningen ska ske på serveringsstället eller när det gäller cateringverksamhet på tillredningsstället.

Rumsservering

Enligt alkohollagen 8 kap.5 § får hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler bedriva servering av alkoholdrycker på hotellrummet – rumsservering. På sådant hotell får även servering från minibar på hotellrummet ske.

I likhet med vad som annars gäller vid restaurangservering skall servering vägras underårig och hotellgäst som är berusad eller uppträder störande.

Serveringstider för servering inomhus

Frågan om serveringstider regleras dels av Alkohollagen 8 kap. 19 §, dels av Alkohollagen 8 kap. 9 § - kommunens riktlinjer för serveringstillstånd.

Kommunen har ett restriktivt synsätt gällande serveringstider. Avsteg från gällande normaltid 11.00 – 01.00 för servering tillämpas med stor restriktion.

Sociala hänsyn går före affärsmässiga och/eller konkurrensmässiga hänsyn.

Klockan 11.00 – 01.00 För att serveringstid fram till 01.00 skall beviljas gäller att varken polis- eller bygg- och miljökontoret rekommenderar tidigare stängning på grund av risken för olägenheter och/eller för att närboende utsätts för störningar från serveringsstället. Tiden kan begränsas till klockan 22.00 vad gäller restauranger i eller i anslutning till bostadsområden.

Klockan 01.00 – 02.00 För utökad serveringstid skall ett restriktivt synsätt gälla. Tillstånd att servera alkoholdrycker under tiden 01.00 – 02.00 kan ges efter särskild prövning i det enskilda fallet. Det är i första hand ordningen på serveringsstället och risken för störning/olägenheter i övrigt från serveringsstället som är avgörande. För att få utökad serveringstid till 02.00 skall rörelsen vara väletablerad och välskött och ha drivits av samma tillståndshavare i minst 2 år. Vidare förutsätts att bygg- och miljökontoret samt polismyndigheten inte har någon invändning. Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01:00 bör sökande visa att all fast personal genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholservice med godkänt resultat.

Klockan 02.00 – 03.00 Bör endast beviljas vid servering till slutna sällskap om störningsrisken bedöms som minimal och bygg- och miljökontoret samt polismyndigheten inte har någon invändning.

En förutsättning för beviljad serveringstid är att polismyndigheten samt bygg- och miljökontoret inte har någon invändning. I de fall dessa myndigheter anger, och motiverar, olika serveringstider, medges den kortaste tiden.

Detta gäller även tillfälligt utökad serveringstid.

Serveringstider för uteserveringar

Klockan 11.00 – 22.00	Detta gäller för stadigvarande serveringstillstånd i eller i anslutning till bostadsområde.
Klockan 22.00 – 24.00	För utökad serveringstid skall ett restriktivt synsätt gälla. Tillstånd att servera alkoholdrycker under tiden 22.00 –24.00 kan efter särskild prövning medges i det enskilda fallet. Det är i första hand ordningen på serveringsstället och risken för störningar i övrigt från serveringsstället som är avgörande.

Serveringstillstånd på uteservering kan komma att beviljas under förutsättning att Bygg- och miljökontoret samt polismyndigheten samt markägare/fastighetsägare inte har någon invändning.

Om dessa myndigheter anger, och motiverar, olika serveringstider, medges den kortaste tiden.

Serveringstider efter klockan 24.00 kan medges i undantagsfall efter särskild prövning.

Kunskapsprov

Enligt alkohollagen 8 kap. 12 § ska sökanden genom att avlägga ett prov visa att denne har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Att servera alkohol är en socialt ansvarsfull uppgift. Det är därför nödvändigt att den som anförtros uppgiften, förutom annan lämplighet, har en god kunskap om det regelverk som omgärdar alkoholserveringen.

Att åberopa vana inom branschen är inte ett tillräckligt bevis för kunskap.

Kommunen kommer vid sin prövning av sökandes kunskaper i alkohollagstiftningen att använda prov framtagna av Statens folkhälsoinstitut.

Sökanden ges möjlighet till två omprov.

Ett kunskapsprov får avläggas muntligen om sökanden inte behärskar något av de språk som proven tillhandahålls på, kan styrka påtagliga läs- eller skrivsvårigheter eller om det i övrigt finns särskilda skäl.

Kunskapsfrågorna fördelas på fyra områden:

- Alkoholpolitik
- Bestämmelser om servering
- Bestämmelser om tillsyn
- Bestämmelser om mat och utrustning

För godkänt resultat krävs att sökanden uppnår minst 75 procent rätta svar inom varje område som ingår i provet. Inga hjälpmedel är tillåtna. Tiden för ett skriftligt prov är högst 90 minuter. Kommunen får i vissa fall göra undantag från skyldigheten att genomgå kunskapsprov. De sökande som önskar avlägga prov behöver lämna in till Kommunen en anmälan minst fem arbetsdagar innan kunskapsprövningen. Avgift kan tas ut av sökanden.

Ansvarsfull alkoholservering

Det framgår av lagstiftning och allmänna riktlinjer på området att det ställs stora krav på sökanden av serveringstillstånd och att det är förknippat med ett stort socialt ansvar och ett förtroende från samhällets sida att inneha ett serveringstillstånd. Lämplighetskravet gäller under hela tillståndstiden och tillståndet kan komma att ifrågasättas om inte reglerna följs.

För att ge vägledning i vissa återkommande frågor gällande servering gäller följande riktlinjer i Värmdö Kommun:

Matkravet sen kvällstid (Alkohollagen 8 kap. 15 §)

- Lagad eller på annat sätt tillredd mat skall kunna serveras under hela serveringstiden. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter, t.ex. kalla maträtter eller maträtter som värms i mikrovågsugn. Det är av vikt att tillståndshavaren så bra som möjligt söker främja matförsäljning då denna kan minska berusningseffekten och därmed eventuell uppkomst av olägenheter.

Serveringsansvarig personal (Alkohollagen 8 kap. 18 §).

- Serveringsansvarig personal utses av tillståndshavaren och skall av denne ges tillräcklig kunskap för sin uppgift. Anställd personal – främst serveringsansvarig personal – bör ha genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholservering, s.k. STAD-utbildning. Om serveringsansvarig visar sig olämplig skall tillståndshavaren skilja denne från uppgiften. Serveringsansvarig personal skall anmälas till Socialkontoret - tillståndsmyndigheten.

Personer som är märkbart berusade skall avvisas från restaurangen. Märkbart berusade får inte heller släppas in i restaurangen. Underåriga ska inte serveras.

Den som är serveringsansvarig, eller tillståndshavaren, ska ha fyllt 20 år, vara närvarande på serveringsstället och ha tillsyn över serveringen.

Den som utses till serveringsansvarig ska vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt.

Helflaskor med spritdryck

- Denna typ av servering i sig är olämplig och inte förenlig med ansvarsfull alkoholservering.

Marknadsföring, Alkohollagen kapitel 7

Konsumentverket har den övergripande tillsynen över restaurangernas marknadsföring. Kommunen har tillsyn över marknadsföringen på eller i direkt anslutning till restaurangen.

Marknadsföring får t.ex. inte vara:

- Påträngande, t.ex. när serveringspersonalen går runt och uppmanar gäster till inköp av viss alkoholdryck.
- Uppsökande, t.ex. direktreklam med erbjudande om rabatter på alkohol.
- Uppmanande, t.ex. ”Bartömning. Köp två, betala för en”.
- Riktad till barn och ungdom, t.ex. reklamutskick till gymnasieelever.

Prissättning, Alkohollagen 8 kap. 21 §

En klar skillnad skall framgå mellan dryckernas priser, så att inte alkoholstarka drycker framstår som ett billigare alternativ än lättdrycker. Ett tillägg på minst 25 % på inköpspriset bör göras för att täcka hanteringskostnaderna. Prissättningen på alkoholdrycker under viss tid på dagen, s.k. Happy Hour, bör även omfatta mat och lättdrycker.

Diskriminering

En stor andel av de polisanmälningar som görs när det gäller brottet olaga diskriminering hänför sig till restaurangbranschen. Att vägra en person inträde på en restaurang eller annan nöjeslokal på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller homosexuell läggning kan vara straffbart enligt bestämmelserna om olaga diskriminering. Vid tillståndsprövning skall särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter gentemot det allmänna. Om en tillståndshavare i sin restaurangverksamhet, eller anställd i denna verksamhet, fälls till ansvar för olaga diskriminering bör det kunna innebära att serveringstillståndet ifrågasätts då detta är ett brott som har anknytning till restaurangrörelsen och måste bedömas som allvarligt.

Kommunen framhåller vikten av att innehavare av permanenta serveringstillstånd upprättar sin egen policy för hur man handskas med serveringsfrågorna vid respektive restaurang för att efterleva alkohollagen och övrig gällande lagstiftning.
--

Serveringstillstånd kan vägras redan vid oro om att alkoholpolitiska olägenheter skall uppstå. Ett avslag på en ansökan om tillstånd behöver motiveras, antingen med hänvisning till sökanden eller serveringsstället eller till olägenheter i form av ordning och nykterhet eller att särskild risk för människors hälsa kan befaras uppstå genom den tilltänkta etableringen. Skälen för bedömningen behöver preciseras i beslutet.

Ingripanden mot tillståndshavare

Ytterligare en påföljd för innehavare av serveringstillstånd, erinran, har införts i alkohollagen. Erinran eller varning ska vara ett förstahandsalternativ vid överträdelser av bestämmelser i alkohollagen och till alkohollagen kopplade föreskrifter.

I allvarigare fall kan återkallelse ske utan föregående erinran eller varning.

Återkallelse

Enligt alkohollagen 9 kap. 18 § ska en kommun återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,
2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen rättats till.

Om flera tillståndshavare har utnyttjat ett gemensamt serveringsutrymme får i stället tillståndet för gemensamt serveringsutrymme återkallas, om det inte kan utredas vilken tillståndshavare som är ansvarig för en händelse som ska föranleda återkallelse av serveringstillståndet.

Exempel på brottslig verksamhet som kan föranleda återkallelse är narkotikabrott, häleri, koppleri, olaga diskriminering, dobbleri och annan olovlig spelverksamhet.

Tillståndshavare som begår/begått brott såsom narkotikabrott, trafiknykterhetsbrott, våldsbrott, ekonomisk misskötsamhet, även om den inte är brottslig, kan medföra en omprövning av tillståndet.

Det är således inte enbart brott mot alkohollagen som kan medföra en eventuell återkallelse av serveringstillståndet.

Om varning och erinran

Enligt alkohollagen 9 kap. 17 § får en kommun meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning, om denne

1. inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller
2. inte följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Hur allvarlig överträdelsen av bestämmelserna varit och vilken åtgärd som är lämplig måste alltid övervägas noga. Framförallt måste socialkontoret bedöma hur allvarliga de alkoholpolitiska olägenheterna är. Till de allvarligaste hör till exempel servering till underårig och/eller påverkade personer. Detta understryks av att överträdelserna är förenade med straffansvar för serveringspersonalen enligt alkohollagen 11 kap. 9 §. Det måste även vägas in i bedömningen om överträdelsen varit tillfällig eller återkommande. Även återkommande brister i fråga om ordning och nykterhet på restaurangen tillhör, utan att straffansvar för detta föreligger, den allvarliga formen av olägenhet.

Överklagande

Beslut i ärenden enligt alkohollagen kan överklagas till Förvaltningsrätten i första hand. Även grannar/närboende till ett serveringsställe kan överklaga beslut. Skrivelsen med överklagan skall lämnas in till tillståndsmyndigheten, d. v. s. Socialkontoret – Socialnämnden, i Värmdö Kommun inom tre veckor från det sökanden tagit del av beslutet. Socialkontoret skall lämnas tillfälle att yttra sig före domstolens beslut. Huvudregeln är att samtliga beslut enligt alkohollagen skall gälla omedelbart och oberoende av om beslutet vunnit laga kraft.

Tillsynsverksamhet enligt alkohollagen

Allmänt

Alkohollagen är en skyddslag som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar.

All försäljning av alkoholdrycker skall skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras och servering av alkoholdrycker får endast ske i sådan omfattning och i sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår. Som ett särskilt skydd för ungdomen finns åldersgränser.

Alkoholpolitiska hänsyn skall ha företräde framför de företagsekonomiska.

Lagen begränsar också tillgängligheten bl. a. genom att endast sådana serveringsställen som uppfyller de högt ställda kraven i lagen beträffande kök och mathållning skall kunna komma ifråga för alkoholservering.

Kommunens uppgift är att vägleda tillståndshavarna och att kontrollera att reglerna följs. Syftet är att söka motverka främst de sociala skadeverkningar, som alkoholkonsumtion kan ge upphov till. Tillsynen skall särskilt beakta alkoholserveringen i relation till ungdomars situation.

Förutsättningarna för att få tillstånd ska vara uppfyllda även sedan tillstånd meddelats, d. v. s. det finns ett krav på tillståndshavarens fortsatta lämplighet m.m.

Tillståndshavaren har anmälningsskyldighet gällande förändringar i verksamheten.

Tillståndshavarens bokföring skall vara så anordnad att det är möjligt för tillsynsmyndigheten att kontrollera verksamheten.

Tillståndshavaren/dess företrädare är skyldiga att lämna tillsynsmyndigheterna tillträde till driftsstället med tillhörande utrymmen.

Kommunerna har givits möjlighet att hjälpa varandra med tillsynsuppgifterna.

Tillsynsmyndigheternas informationsutbyte sinsemellan och andra myndigheters skyldigheter att lämna tillsynsmyndigheterna upplysningar har särskilt reglerats med syfte att möjliggöra en effektiv tillsyn.

Förebyggande arbete

Kontroll av serveringsställena har både ett förebyggande och korrigerande syfte. Om felaktigheter i hanteringen uppmärksammas kan tillsynsmyndigheten ofta genom samtal och dialog med tillståndshavaren åstadkomma att bristerna omedelbart rättas till.

Genom rådgivande verksamhet kombinerad med s.k. STAD-utbildning bör det i vissa fall kunna undvikas att administrativa åtgärder vidtas.

Inre tillsyn

Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det gäller främst i frågor av ekonomisk art, men även rapporter angående tillståndshavarens skötsamhet avseende utförda restauranginspektioner från andra myndigheter. Vidare undersöks företagets försäljningssiffror genom rapporter från tillståndshavaren. Till den inre tillsynen räknas också en fortlöpande övervakning av restaurangernas marknadsföring i annonser och dylikt. Inre tillsyn omfattar även kontroll av den personliga lämpligheten.

Yttre tillsyn

Den yttre tillsynen innebär en kontroll av att restaurangens alkoholservering sker i enlighet med dess tillstånd och inte bryter mot gällande lag i övrigt.

Vid kontrollbesök bör verksamheten i den rörelse som skall kontrolleras störas så lite som möjligt. Den som utför kontroll skall kunna styrka att denne företräder tillsynsmyndigheten utom i sällsynta fall då s.k. dold inspektion är påkallad av särskilda skäl.

Vid yttre tillsyn kontrolleras bland annat följande förhållanden:

- Att servering av alkoholdrycker sker med återhållsamhet och följer gällande tillstånd.
- Att servering av alkoholdrycker ej sker till personer under 18 år.
- Att lagad eller tillredd mat tillhandahålls under hela serveringstiden.
- Att serveringsansvarig person finns tillgänglig på serveringsstället och är medveten om sitt ansvar.
- Att personalen ej uppmanar till alkoholkonsumtion eller marknadsför alkoholdrycker i syfte att förmå någon gäst till inköp av alkoholdrycker.
- Att även lättdrycker marknadsförs på ett tydligt sätt.
- Att förvarings- och förtäringförbudet följs.
- Att kassregister samt bokföring av försäljning sköts så att kontroll av verksamheten är möjlig.
- Kontroll av ordnings- och nykterhetsläget i och utanför serveringslokalen.
- Kontroll av personalens anställningsförhållanden.
- Att serveringsstället uppfyller kraven på brandsäkerhet.

Samordnad tillsyn

Kommunen bör vid samordnad tillsyn välja samverkande myndigheter med hänsyn till inriktningen av tillsynen och till vilka serveringsställen som skall besökas.

Polisen har en given plats som deltagare vid samordnad tillsyn med hänsyn till polisens tillsynsansvar enligt alkohollagen.

Vid händelser i och utanför serveringsställen, som polisanmälts, kallar som regel alkoholhandläggaren/tillsynspersonal och polisen till ett samtal med tillståndshavaren om den aktuella händelsen.

Frågor som rör livsmedels och omgivningshygien ansvarar miljöförvaltningen för. Brister i detta avseende som uppdagas vid kontrollbesök åligger miljöförvaltningen att åtgärda genom kontakter med tillståndshavaren.

Brandsäkerhetsfrågor ansvarar räddningstjänsten för. Sedan den 1 juli 2001 är det dock en förutsättning för serveringstillstånd att serveringsstället är lämpligt för sitt ändamål även ur brandskyddssynpunkt. Detta innebär att ett serveringstillstånd kan återkallas om det finns brister i brandsäkerheten.

Länsstyrelsen bör som samarbetspartner och rådgivare vara till hjälp i arbetet med samordnad tillsyn. Övriga deltagande myndigheter kan t.ex. vara Skatteverket, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten.

Dokumentation av yttre tillsyn

Brister påtalas i regel direkt i samband med kontrollen.

Tillsynsrapport upprättas och tillsänds tillståndshavaren efter önskemål senast inom en månad efter inspektionstillfället.

Ingripanden/åtgärder

Administrativa ingripanden är till för att få bort missförhållanden och för att förhindra att nya uppstår

Åtgärder mot en tillståndshavare är inte avsedda att vara ett straff utan är ett medel för att skapa en god restaurangmiljö och förhindra illojal konkurrens.

Kommunens skyldighet att återkalla tillstånd skall ses mot bakgrund av vad som ovan sagts.

Tillsynsavgifter och ansökningsavgifter

Kommunfullmäktige i Värmdö Kommun har beslutat att tillsynsavgifter skall tas ut för att täcka kostnaderna för tillsynen enligt en särskild taxa som omfattar dels en fast, dels en rörlig avgift.

Kommunen har enligt alkohollagen rätt att ta ut en avgift för arbetet med serveringstillstånd. Kommunfullmäktige bestämmer om avgiftens storlek. Ärendet påbörjas inte förrän avgiften erlagts. Ansökningsavgiften betalas inte tillbaka om ansökan avslås.

Aktuella tillsynsavgifter och ansökningsavgifter finns på kommunens hemsida www.varmdo.se under serveringstillstånd – avgifter.

Ansökningsavgiften skall täcka kommunens kostnad för prövning av ansökan vilket innebär att ansökningsavgiften inte är en tillståndsavgift. Avgiften betalas därmed inte tillbaka i de fall ansökan avslås. I ansökningsavgiften för tillfälliga tillstånd ingår en tillsynsavgift om 10 procent som kan återbetalas om ansökan skulle avslås.

Riktlinjer för försäljning/servering av folköl

Lagstiftning

I alkohollagen finns bestämmelser om detaljhandel/servering av folköl vars alkoholhalt överstiger 2,25 men inte 3,5 volymprocent.

Den som säljer/serverar folköl skall anmäla detta till kommunen.

Försäljning/servering får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Folköl får bara säljas/serveras i en lokal som är godkänd/registrerad i enlighet med livsmedelslagen. Mat skall säljas/serveras.

Förutom kommunen har även polismyndigheten skyldighet att kontrollera att lagen följs.

Folköl får inte säljas till någon som är under 18 år.

Den som bedriver försäljning/servering av folköl skall utöva särskild tillsyn över försäljningen och ha ett så kallat egenkontrollprogram.

Av programmet skall, bland annat, framgå hur personalen får information om alkohollagens bestämmelser samt vilka rutiner som tillämpas vid försäljning av folköl.

I Värmdö Kommun ses följande punkter som vägledande vid utformningen av egenkontrollprogrammet:

- Varje försäljningsställe som bedriver detaljhandel/servering av folköl skall utse en försäljningsansvarig. Den försäljningsansvarige bör finnas tillgänglig när folkölförsäljning bedrivs. Försäljningsansvarig skall med hänsyn till sin mognad vara lämplig för uppgiften. I programmet bör finnas regler/instruktioner på hur den försäljningsansvarige skall agera i olika situationer.
- Informationsansvar. Varje nyanställd skall informeras om regler och rutiner och varför de finns. Företagaren bör föra dokumentation över när nyanställda informerats om försäljningsregler m.m. Företagaren skall ha kontroll över försäljningen. Det skall av programmet framgå vilka rutiner kassapersonalen skall tillämpa för att undvika försäljning till underåriga och till kunder som kan tänkas köpa åt någon som inte själv skulle få köpa (langning).
Kunder, särskilt ungdomar, som enbart köper folköl och i större mängder måste ägnas särskilt uppmärksamhet.
Om någon i ett sällskap med ungdomar är under 18 år bör försäljning av folköl nekas. Det bör hos personalen finnas en medvetenhet om risken för lagning. Det kan vidare vara lämpligt att när det gäller försäljning till ungdomar minimera det antal burkar/flaskor som säljs vid ett och samma inköpstillfälle.
- Påverkade personer skall nekas inköp. Vid behov kan polis tillkallas.
- Återkommande genomgång av regler och rutiner för den personal som är berörd. Det kan vara lämpligt att åtminstone en gång per år gå igenom regler och riktlinjer.
- Återhållsam marknadsföring, i enlighet med alkohollagen.
- Återkommande intern kontroll för att säkerställa att personalen följer regler, rutiner och bestämmelser i fråga om ölförsäljning.
- Tydlig information om reglerna, anslagna i butiken. Dessa bör vara placerade på så sätt att kunderna kan ta del av dem (vid ölen, kassan samt ingången).
- Skyltar eller dekalering som upplyser om 18-årsgränsen.

Tillsyn

Tillsyn av försäljningsställen/serveringsställen kan avse följande punkter:

- Att försäljningsstället/serveringsstället är anmält till kommunen.
- Att försäljning/servering sker i ett godkänd/registrerad lokal och att försäljning/servering av livsmedelsvaror/mat sker i tillräcklig omfattning.
- Att tillsynsavgift har betalats enligt gällande bestämmelser.
- Att egenkontrollprogram finns och efterlevs.
- Att ansvarig person finns på plats.

Huvudinriktningen av tillsynen bör läggas på rådgivning och information.

Dock kan administrativa ingripanden vidtas.

Ansvar

Ägaren ansvarar för att försäljningsreglerna följs och att personalen känner till gällande regler.

Kassapersonalen har ett personligt ansvar, ett straffansvar.

Ingripanden/åtgärder

Administrativa ingripanden är till för att få bort missförhållanden och för att förhindra att nya uppstår.

Kommunens skyldighet att vidta åtgärd i form av varning eller försäljningsförbud skall ses mot bakgrund av det som ovan sagts.

Kommunen kan meddela försäljnings/serveringsförbud för antingen sex eller tolv månader.

Den kommun där försäljningsstället är beläget beslutar om ingripande.

<h2>Tillsynsavgifter</h2>

Kommunfullmäktige i Värmdö Kommun har beslutat att en årlig tillsynsavgift skall tas ut för att täcka kostnaderna för tillsynen.

Riktlinjer för försäljning av tobak

Lagstiftning

Tobakslagen (1993:581) ställer en rad krav vid försäljning av tobaksvaror. Näringsidkaren måste **anmäla** försäljningen av tobaksvaror till kommunen. Anmälningssplikten omfattar all försäljning till konsumenter. Näringsidkaren skall lämna in till kommunen en anmälan, tillsammans med ett egenkontrollprogram.

Åldersgräns

Tobaksvaror får inte säljas till den som är under 18 år. Näringsidkaren måste också försäkra sig om att tobaken inte är avsedd att lämnas till någon underårig. I försäljningslokalen skall finnas tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut tobaksvaror till den som inte fyllt 18 år (vid kassan, tobaken samt ingången).

Det är inte tillåtet att sälja cigaretter styckevis eller i förpackning med färre än 19 cigaretter.

Märkning

All tobak ska vara försedd med svensk varningstext. Det är inte tillåtet att sälja tobaksvaror med utländska varningstexter eller utan märkning.

Egentillsyn/Egenkontroll

Näringsidkaren skall utöva s.k. egentillsyn över försäljningen. För denna tillsyn skall näringsidkaren utarbeta ett program. Det innebär att den ansvarige för försäljningen ska ta fram ett program där det framgår hur åldersgränser och andra bestämmelser i tobakslagen ska tillämpas och övervakas. Statens folkhälsoinstitut har tagit fram riktlinjer med förslag på hur ett sådant program kan utformas.

Ansvar

Ägaren ansvarar för att försäljningsreglerna följs och att personalen känner till gällande regler samt att det skapas rutiner för ålderskontroll. Kassapersonalen har ett personligt ansvar och kan dömas till böter eller i värsta fall fängelse om tobak säljs till en person som inte fyllt 18 år.

Sanktioner

Kommunen får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen följs. I beslut om föreläggande eller förbud får kommunen sätta ut vite.

Enligt tobakslagen ges utrymme för polis och åklagare att starta en straffrättslig process mot butiker som bryter mot lagen. Straffet för olovlig tobaksförsäljning är böter eller fängelse i högst 6 månader. Kommunen har möjlighet att förbjuda tobaksförsäljning upp till sex månader.

Tillsynsavgifter

Kommunfullmäktige i Värmdö Kommun har beslutat att en årlig tillsynsavgift skall tas ut för att täcka kostnaderna för tillsynen.

Riktlinjer för försäljning av receptfria läkemedel

Lagstiftning

Sedan den 1 november 2009 gäller lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel. Lagen gör det möjligt för andra än Apoteket att sälja vissa receptfria läkemedel till allmänheten under förutsättning att verksamheten anmäls till Läkemedelsverket.

Lagen ställer även upp vissa krav på handeln, bland annat ska verksamhetsutövaren efterleva den 18-årsgräns som gäller för försäljning av dessa läkemedel. Läkemedelsverket ansvarar för den övergripande tillsynen medan kommunen ansvarar för den lokala tillsynen.

Anmälan

Innan en verksamhet med försäljning av vissa receptfria läkemedel startar måste detta anmälas till Läkemedelsverket, som underrättar kommunen om att anmälan inkommit. Om de uppgifter som lämnats i anmälan ändras eller om verksamheten avslutas måste Läkemedelsverket informeras. Försäljning utan gjord anmälan kan medföra fängelse.

Nikotinläkemedel inryms från och med den 1 november 2009 i begreppet vissa receptfria läkemedel. Regelverket för detaljhandel med nikotinläkemedel upphör därmed att gälla. Om en anmälan gjorts om försäljning av nikotinläkemedel till kommunen enligt tidigare lagstiftning, behöver inte en ny anmälan göras till Läkemedelsverket. Om sortimentet däremot ska utökas till att omfatta ytterligare receptfria läkemedel måste detta anmälas.

Åldersgräns och ansvar

Receptfria läkemedel får inte säljas eller överlämnas till den som inte fyllt 18 år. Överträdelse av förbudet är belagt med böter eller fängelse i högst sex månader. På försäljningsstället ska en tydlig och klart synbar skylt finnas med information om åldersgränsen. Läkemedelsverket kan förbjuda verksamhet som inte bedrivs i enlighet med gällande lag och föreskrifter.

Egenkontroll

Enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel ska den som säljer receptfria läkemedel utöva egenkontroll och upprätta egenkontrollprogram för verksamheten. Det innebär att verksamhetsutövaren ska se till att exempelvis rutiner för ålderskontroll och system för hantering av produkten finns samlade i ett egenkontrollprogram. Vad som ska ingå i egenkontrollen återfinns i Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:20) om handel med vissa receptfria läkemedel.

Tillsynsavgifter

Kommunfullmäktige i Värmdö Kommun har beslutat att en årlig tillsynsavgift skall tas ut för att täcka kostnaderna för tillsynen.
